2

Ze gingen een pizza eten bij de Italiaan in de buurt het restaurant was gevestigd in een oude slagerij met van die grote ouderwetse koelkasten. De ruimte was nog gedeeltelijk betegeld en stond vol, zo vol als het maar kon, met tafeltjes. Het was er altijd druk en de pizza was lekker en echt Italiaans.

Ze kregen een tafeltje achterin en bestelden hun pizza met een glas rode wijn. Ze waren hier goede bekenden, ze kwamen minstens één keer per week, wanneer ze geen tijd of geen zin hadden om zelf eten te maken. Toen ze getoast hadden en een slok wijn hadden gedronken zei Els, terwijl ze een olijf nam:

'Nu zou ik zo graag willen weten hoe jouw zintuigen functioneren... Maakt het jou nou iets uit of je gewoon huiswijn uit een kruik te drinken krijgt of de allerduurste diepe smaakvolle rode wijn uit Zuid Italië?'

Hij keek haar hoofdschuddend aan en zei:

'Wat ben je toch op oorlogspad? Waarom zou iets wat lekker is niet lekker vinden en iets wat minder lekker is minder lekker?'

'Dat zal wel...' zei ze, 'maar dringt het ook echt tot je door dat deze wijn echt lekker is?'

Hij legde zijn hand op de hare en zei:

'Het dringt tot me door wat een ongelofelijk lieve schat jij bent! Als ik helemaal geen gevoel had dan zou je dat toch wel merken? We zijn al vijf jaar vrijwel elke dag samen en ik krijg niet de indruk dat je ongelukkig bent...'

'Nee, ben ik ook niet.' gaf ze toe. 'Maar als ik een blik mag werpen op jouw binnenwereld zoals vanmiddag, dan bekruipt me toch een gevoel van ongerustheid en dan denk ik: hoe moet je *leven* met die visie van al die neuronen en synapsen in het brein? Deze synaps is voor deze gewaarwording, die synaps voor die gedachten - en ga zo maar door. Terwijl je, wanneer je een slok wijn neemt in *een* indruk weet: deze wijn is echt heel goede lekkere Italiaanse wijn en niet zure azijn uit de supermarkt!'

'Het is echt niet zo dat zo'n totaalindruk die ik nu heb, wanneer ik een

slok wijn drink, uiteenvalt in een vrijwel ontelbare hoeveelheid synapsen om tot deze gewaarwording te komen. Dat doe ik heus niet, daar ben ik helemaal niet mee bezig.'

'Nee, maar het feit dat je dat op andere momenten wel doet, moet toch haast wel een effect hebben in het hele leven?'

'Waar wil je naar toe lieve Els?'Hij zei 'lieve' maar was toch wat geïrriteerd.'

'Ik weet niet waar ik naartoe wil. Jij heet 'Raymond' en ik weet niet of je het weet, maar de betekenis van die naam is een heel oude, namelijk een sterke beschermer. Nu moet ik eerlijk zeggen dat bij al die wonderlijke kwaliteiten die jij hebt, dat wel iets is wat ik helemaal niet bij jou voel...'

'Wat voel je niet?'

'Dat jij beschermer zou zijn. Je bent ongelofelijk intelligent, je bent ook handig, maar het lijkt alsof de grove vecht-wil, die een beschermer moet hebben, jou vergeten is. Je bent een en al brein en voor zover dat in je vingers werkzaam is, kom je ook tot handelen. Maar zo iets als een volkomen impulsieve ondoordachte sterke daad - dat past totaal niet bij jou.

'Dat weet ik niet. Die gelegenheid doet zich ook niet voor hè. Stel dat hier iemand binnen zou komen die jou kwaad zou willen doen, dan zou het nog wel eens kunnen zijn dat ik mij ontpop als jouw beschermer!'

Ze schoot in de lach en zei:

'Weet je dat ik dat ook nog geloof ook? Maar je lijkt niet te begrijpen wat ik bedoel.'

'Nee, zei hij, ik geloof ook echt dat ik dat niet begrijp. Voor mij is het zo dat ook alle handelen voortkomt uit impulsen, die in het brein of in het ruggenmerg hun oorsprong hebben - alles berust tenslotte op elektriciteit en magnetisme, maar dan als veld dat informatie draagt, en dat is natuurlijk iets heel bijzonders dat die natuurkundige krachten doorweven zijn met weten, met informatieve inhoud. En vanuit dat weten zou ik ook heel goed een beschermer kunnen zijn. Maar wat jij zegt, zo impulsief, zonder overleg, zonder zelfbewustzijn ... nee dat kan ik niet als een ideaal zien. En wanneer ik me op die manier zou gedragen, dan zou ik nog altijd weten dat het niet mijn hoog gespecificeerde brein is, maar het veel minder hoog ontwikkelde ruggenmerg vanwaar ik die grove impulsen ontvang.

De serveerster kwam met de twee pizza's en zette deze vrolijk voor hen neer.

'Zo,' zei ze, 'misschien kan dit uw ernstig gesprek een beetje kruiden!'en ze liep lachend weg.

'Dat lijkt me een goed idee' zei hij.

Hij sneed zijn pizza aan en at die met smaak op.

In plaats van een nagerecht dronken ze een cappuccino en ze haalden herinneringen op van hun eerste ontmoeting.

'Het was toch een merkwaardig toeval...' zei hij 'dat jij en ik in het concertgebouw op twee stoelen naast elkaar de Mattheus Passion op palmzondag bijwoonden. Jij was met je zus, ik was met twee muziekvrienden. De twee muziek vrienden zaten links van mij en jouw zus zat rechts van jou, wij zaten naast elkaar. Ik ga al tientallen jaren naar concerten en wanneer ik dan naast een vreemd iemand in een rij zit - en dat is meestal zo - is het niet mijn gewoonte om een gesprek aan te knopen. Dus is het wel interessant... Toen wij daar zo toevallig naast elkaar terecht kwamen in het concertgebouw werd er wel een echt gesprek aangeknoopt...'

'Ja,' zei Els, 'maar ik doe dat wel altijd... Ik vind het leuk als ik zo 'toevallig', zoals jij dat noemt, naast iemand kom te zitten, zo heel intiem eigenlijk, dat je als het ware met de knieën tegen elkaar zou kunnen zitten. Als ik zo naast iemand kom te zitten, dan heb ik altijd de neiging om een gesprekje aan te knopen. En dat deed ik dus bij jou ook. Dat gaat altijd aan de hand van iets triviaals... Een tas die in de weg staat, of iemand die er langs wil waardoor we moeten opstaan, het programmaboekje dat jij wel had en ik niet. Ik vroeg: mag ik even kijken wie de uitvoerende musici zijn? Ja, dat was bij ons de aanleiding. Ik vond het zonde om een paar euro uit te geven aan zo'n boekje wat je dan toch weer weggooit. Maar jij had het wel gedaan, je had het in je hand. Ik had wel de partituur meegenomen, maar ik wist niet wie de uitvoerende musici waren, zelfs niet eens wie de dirigent was. Dus ik vroeg aan jou: zou ik misschien even in het boekje mogen kijken om te zien wie hier precies de solisten zijn? Je reageerde alsof je door een wesp werd gestoken. Je vond het heel vreemd dat ik jou zomaar aansprak en dan nog wel om iets van je te vragen! Maar je gaf het me wel en ik keek naar de solisten... Ik kende de sopraan heel

goed, dus ik riep uit: Ach, dat is bijzonder, dat zij hier de sopraan is! Je voelde je toch aangesproken en je zei zoiets van: Wat bijzonder - en zo raakten we in gesprek, over solisten die op het conservatorium hebben gezeten, die in Europa Masterclasses hebben gevolgd en die ten slotte dan op de voorgrond treden omdat ze zo goed zijn, of omdat ze handig zijn.

Toen de muziek begon voelde ik jou heel sterk naast me en misschien moet ik er over ophouden te vragen of je wel of geen diepe gevoelens hebt aan de hand van je zintuigindrukken. Want mijn eerste ervaring met jou is geweest dat ik iemand naast me voelde bij wie de muziek zo'n diepe indruk maakte, dat je als het ware bevend van ontroering naast me zat.'

'Dat klopt. Ik heb dat altijd gehad met de passiemuziek van Bach. Altijd, maar deze keer had ik het in het bijzonder en ik moet je zeggen, dat ik zelf de indruk had dat dit kwam omdat ik naast jou zat.'

'Ik vind dit eigenlijk wel heel gezellig...' zei Els, toen ze op zondagmiddag weer tegenover elkaar zaten om het gesprek over het wonderkind voor te zetten. 'We waren gebleven bij de gymnasiumtijd, bij de muziek en waren overgegaan naar de universiteit. Hoe heb je die studententijd beleefd?'

'Ik heb natuurlijk wel heel veel tijd aan mijn drie studies besteed en ik moet zeggen dat ik langzamerhand een eigen visie heb ontwikkeld die voor mij erg belangrijk is en waar ik eigenlijk meer waarde aan hecht dan aan mijn carrière - hoewel ik vind dat een wonderkind wel wat meer succes mocht hebben.'

'Daar begon ons gesprek gisteren mee.' zei Els, 'dat je eigenlijk ontevreden bent over je carrière...'

'Het is moeilijk uit te leggen. Maar je moet je maar eens voorstellen dat je opgroeit, terwijl de omgeving je voortdurend het gevoel geeft dat je iets heel bijzonders bent. Dat gevoel is bij me gebleven tot ik afgestudeerd was. Toen heb ik nog een periode in Amerika gestudeerd met een beurs. Dan voel je eigenlijk pas hoe groot de wetenschappelijke wereld is en hoe weinig je daar maar te betekenen hebt, ook als je begaafd bent. Wanneer je in het wetenschappelijke milieu in Amerika thuis raakt, dan houdt het gevoel iets bijzonders te zijn al gauw op...'

'Het zal toch niet zo zijn dat alle Amerikaanse studenten wonder-

kinderen zijn?' zei ze verbaasd. Je zult toch ook daar wel met kop en schouders boven het gemiddelde hebben uitgestoken?'

'Ja natuurlijk, dat bedoel ik ook niet, maar het is meer dat de wetenschappelijke wereld daar zó groot is, dat er zoveel in beweging is, dat het ook zo snel in beweging is, dat er zoveel mensen zijn die in die wetenschappelijke ontwikkeling werkzaam zijn, dat je tegelijkertijd ook voelt dat er voor jou eigenlijk geen plek is. En als je dan bekijkt hoe je leven dan zal uitzien, dan zie je zoiets, zoals het nu inderdaad wordt! Een bijzonder goede baan met bijzonder goede vooruitzichten, maar in feite niks bijzonders.'

'Maar je bent toch bijzonder omdat jij jij bent! Niet omdat je erkenning vindt voor je hoogbegaafdheid in de Amerikaanse wetenschappelijke wereld?'

'Nou dat is voor mij nog zo makkelijk niet. Op mijn bijzonderheid is altijd heel sterk van buiten af gewezen. Om nu te voelen dat die bijzonderheid in mijzelf zit, zonder dat ik verlang naar uiterlijke bevestiging door een bepaalde positie, in een bepaald belangrijk wetenschappelijk instituut, dat is niet zo makkelijk hoor. Ik had blijkbaar toch verwacht dat de hele wereld op mij zat te wachten en dat ik naam zou maken in de wetenschappelijke wereld van de informatietechnologie, van de kunstmatige intelligentie en dan met name in de wereld van de harde kunstmatige intelligentie.'

'Dat moet je me dan toch voor de duidelijkheid nog maar eens uitleggen. Wat is dat allemaal?'

'Ja, dan komen wij bij de kern van de zaak! We hebben het er in het voorbijgaan al wel eens over gehad, maar het is duidelijk dat jij mijn opvattingen, mijn weten niet deelt. Het heeft dan niet zoveel zin om daar iedere keer weer over in discussie te gaan, want je brengt me toch niet van mijn standpunt af en ik jou ook niet. En om nou min of meer ruziënd of discussiërend door het leven te gaan samen, dat zie ik niet zitten...'

'Ik ook niet!' zei ze. 'Maar dit is iets anders. We proberen nu min of meer objectief jouw levensverhaal - voor zover het wetenschappelijk is - op te schrijven en daarbij hoort natuurlijk *wel* jouw standpunt. Wat ik daar tegen in te brengen heb lijkt me niet oninteressant in het hele verhaal. Dat kunnen we toch eenvoudigweg noteren, zonder dat we het gevoel hebben dat we gelijk moeten krijgen?'